

INHOUD

Ten geleide	
God spreekt met Eva – Genesis 3:13	6
God spreekt met Mozes – Exodus 3:14	8
God spreekt met zijn volk over de wet – Leviticus 19:2	10
God spreekt over de Levieten – Numeri 3:41	12
God spreekt met zijn volk: geen andere goden – Deuteronomium 5:7	14
God spreekt met Jozua – Jozua 4:3	16
God spreekt met Gideon – Rechters 7:2	18
God spreekt met David over de tempel – 2 Samuël 7:13	20
God spreekt met Salomo – 1 Koningen 3:11-12	22
God spreekt met Hizkia – 2 Koningen 20:5	24
God spreekt met David over keuzes – 1 Kronieken 21:12	26
God spreekt met Rehabeam – 2 Kronieken 11:4	28
God spreekt met Nehemia – Nehemia 1:8-9	30
God spreekt met Job – Job 9:19`	32
God spreekt met David over lofprijzing – Psalm 32:8-9	34
God spreekt met Jesaja – Jesaja 3:13	36
God spreekt met Ezechiël – Ezechiël 3:1	38
God spreekt met Belsassar – Daniël 5:25	40
God spreekt met Hosea – Hosea 11:11	42
God spreekt met Joël – Joël 3:18	44
God spreekt door Obadja – Obadja 1:1	46
God spreekt met Jona – Jona 4:11	48
God spreekt met Nahum – Nahum 3:7	50
God spreekt met Habakuk – Habakuk 2:20	52
God spreekt met Zefanja – Zefanja 3:9	54
God spreekt met Haggai – Haggai 1:2	56
God spreekt met Zacharia – Zacharia 11:13	58
God spreekt met Maleachi – Maleachi 4:6	60
Jezus spreekt met zijn leerlingen – Mattheüs 5:3	62
Jezus spreekt tot God – Marcus 15:34	64
Jezus spreekt met de Farizeeën – Lucas 16:20	66
Jezus bidt voor ons – Johannes 17:11	68
God spreekt met Joodse leiders – Handelingen 13:47	70
God spreekt door Habakuk – Romeinen 1:17	72
God spreekt met ons – 1 Korinthiërs 11:24	74

God spreekt met Paulus – 2 Korintiërs 6:2	76
God spreekt met de Galaten – Galaten 4:27	78
God spreekt door Paulus over ouders en kinderen – Efeziërs 6:3	80
God spreekt door Paulus over leefwereld – 1 Timotheüs 5:18	82
God spreekt met teleurgestelde mensen – Hebreëen 3:15	84
God spreekt met de gewone gelovige – Jakobus 2:8	86
God spreekt met Joodse christenen – 1 Petrus 2:6	88
God spreekt met zijn Zoon – 2 Petrus 1:18	90
God spreekt met Johannes – Openbaring 22:20	92
Auteurs	95

TEN GELEIDE

Dit boek helpt je de Bijbel beter te begrijpen. De auteurs nemen je bij de hand om een eigen gesprek met de tekst aan te knopen. Je kunt als lezer het beste de overdenking lezen in combinatie met de bijbeltekst zelf. Het helpt je als je daarbij stilte inbouwt en nadenkt over het licht dat de Bijbel werpt op je eigen leven. Wellicht inspireert het je. Je kunt de verwerking afsluiten met een gebed. Op die manier kan de vertrouwelijke omgang met God aan kracht winnen. Je kunt het boek zowel in je eentje als samen met anderen lezen.

Om een bijbelgedeelte te begrijpen is het zinvol te beginnen bij de directe uitspraken van God. Deze zijn in rood gedrukt. Deze quotes kunnen dienen als een toegangsdeur om het geheel te begrijpen. Vanuit die gedachte hebben meer dan veertig auteurs een meditatie geschreven. Ze beginnen bij een quote van God en ze laten zien hoe die Gods woorden licht werpen op de gebeurtenissen in Israël in die tijd en op ons leven nu.

Er zijn weinig boeken waarin je auteurs uit zoveel verschillende kerkelijke richtingen bij elkaar gebracht ziet. Je leest hier werk van de scriba van de Protestantse Kerk (René de Reuver), naast een tekst van een auteur die alle ontwikkelingen bij het Vaticaan volgt (Hendro Munsterman). Er is een tekst van een spreker bij Opwekking (Kees Goedhart) en een tekst van iemand die regelmatig als gast aanschuilt bij radio-1 (Ad van Nieuwpoort). Deze verscheidenheid maakt het lezen tot een belevenis..

De teksten die als uitgangspunt zijn genomen in deze bundel zijn verspreid over de hele Bijbel. In bijna ieder bijbelboek kom je de directe rede tegen en deze bundel sluit daarbij aan. Zo krijg je als lezer gevoel bij de verschillende genres die in de Bijbel te vinden zijn: van poëzie uit de Psalmen tot de meer juridische tekst van Leviticus en Deuteronomium. Van de profetieën die Jesaja en Jeremia schrijven tot de opbouwende teksten die Paulus aan de diverse gemeenten in Klein-Azië stuurde.

Deze bundel maakt je vertrouwd met het gebruik van de rode letter in de bijbeltekst. Uitgevers in de Verenigde Staten brengen al meer dan honderd jaar dergelijke uitgaven. Voor Nederland gaat het om een nieuw fenomeen. Dit boek met meditaties maakt je vertrouwd met de mogelijkheden die ontstaan op het moment dat je de rode letter als oriëntatie kiest om een gedeelte te verstaan. Het maakt deze bundel tot een bijzondere uitgave, zowel qua auteurs als qua inhoud.

GOD SPREEKT MET EVA

In zekere zin is Eva een voorbeeld van hoe het is om te geloven. Want zij weet hoe God de aarde inricht, maar God spreekt haar zelf niet aan. Eva heeft het evangelie van horen zeggen. Adam heeft haar erover verteld. ‘Van alle bomen mogen we eten, behalve van die ene’, zo iets zal hij tegen haar gezegd hebben. En Eva moet Adams woord aannemen en geloven.

Je merkt dat de duivel handig inspeelt op de situatie. Hij spreekt niet Adam aan, maar Eva. Tenslotte is zij degene die het woord van God niet zelf hoorde. De duivel spreekt haar rechtstreeks aan, waardoor Eva misschien gemakkelijker verleid wordt tot een reactie. De duivel laat het lijken alsof de opdracht van God absurd is. ‘God heeft jullie zeker wel verboden van de bomen in de hof te eten, hè?’ Eva wordt daar overmoedig van en corrigeert de slang. ‘Nee, hoor, wij mogen van alle bomen eten, behalve van die in het midden van de hof. Wij mogen hem zelfs niet aanraken, want dan zullen wij sterven.’ Je merkt dat Eva niet precies is in het gesprek. Ze maakt de ruimhartige opdracht die Adam kreeg (**‘Je mag van alle bomen in de hof eten, maar niet van de boom van de kennis van goed en kwaad’**) tot een bekrompen wet: ‘We mogen die niet eens aanraken’. In het gesprek verliest Eva de nuance. Ze corrigeert de duivel – ‘we mogen overall van eten’ – maar het royale is er wel vanaf als ze toevoegt dat er één boom is waarvan ze niet mag eten. Die boom staat voor haar gevoel nou net in het midden van de hof. De boom is dus ineens in het centrum van haar gedachten. En in haar ijver om zich aan Gods opdracht te houden, maakt ze die groter dan hij is. Het gaat niet alleen om het niet eten van de vrucht, ze voegt toe ‘wij mogen hem zelfs niet aanraken.’

Waarom zou Eva Gods opdracht moeilijker maken? Is het een echt verlangen om zich strikt aan de regels te houden? Door dus maar iets meer te vragen dan nodig is? Of is het een nog onbekend verlangen om het absurde van Gods vraag naar boven te brengen? In ieder geval is het een reden om weg te glijden. De boom is verleidelijk. Waarom zou je er niet aan komen? En als je hem aanraakt en er gebeurt niets, waarom zou er dan wel iets gebeuren op het moment dat je ervan eet? Eva eet. En ze geeft ook haar man te eten.

Dan komt God tevoorschijn. Hij spreekt eerst Adam aan, want Adam had de woorden van God zelf gehoord. En dan spreekt God voor het eerst in de Bijbel ook tegen Eva. **‘Hoe kon je dat nu doen?’**

(Genesis 3:13). God is verwonderd. Verontwaardigd ook. De gebeurtenis is voor Hem even onbegrijpelijk als voor anderen die het verhaal later horen.

Op de overtreding volgt straf. De schepping raakt haar glans kwijt. Eva zal haar kinderen met pijn krijgen. En Adam zal moeite ervaren als hij op het land werkt en de doornen en distels soms harder groeien dan het graan. De relatie met God, die eerst puur en zonder zorgen was, verandert voor altijd. De dood doet zijn intrede.

OM OVER DOOR TE DENKEN

Zou Eva's reflex om de vragen van God eerst strenger te maken dan ze zijn tot een patroon kunnen behoren? Dat mensen de absurditeit van de vraag als een alibi gebruiken om zich aan de oorspronkelijke vraag weinig gelegen te laten liggen?

OM TE LEZEN

Genesis 3:1-16

OM TE BIDDEN

Goede God, luisteren gaat ons moeilijk af.

We zijn vaak sneller in het spreken dan in het horen.

En we moeten erkennen dat we ons gemakkelijk laten meenemen

door loze redeneringen die anderen ons aanreiken.

We erkennen onze zwakheid.

En met des te meer kracht bidden we U:

vergeef ons de schulden.

Zoek ons op, als we afdwalen.

En inspireer ons bij vernieuwing.

Het is onze oprechte bede om in goed overleg met U te leven.

Zie ons aan omwille van uw Zoon.

Amen

GOD SPREEKT MET MOZES

Mozes wordt geroepen terwijl hij bezig is met zijn dagelijkse werk: hij weidt de schapen van Jetro, zijn schoonvader. God komt hem storen. Zomaar ineens is Hij daar en roept Hij Mozes bij zijn werk weg. Hij moet Gods kudde gaan leiden.

Maar wie is God eigenlijk? Wij hebben ongetwijfeld onze ideeën over Hem en onze eigen godsbeelden van Hem. Ze zijn ontstaan door wat wij van anderen over God hoorden, of door wat ons in ons leven overkwam. Een spannende vraag is in hoeverre onze ideeën en beelden van God kloppen met wat de Bijbel ons over God zegt. Met hoe Hij zich daarin Zelf aan ons bekend maakt. Soms is er een beeldenstorm nodig om God te leren kennen zoals Hij werkelijk is. Daarom is intensieve omgang met de Bijbel onmisbaar. Eén ding is zeker: wie zich in de Bijbel verdiept, doet ontdekkingen. En de mooiste ontdekking is dat de God in wie wij geloven zoveel meer en groter is dan gedacht.

Exodus 3 is een van de hoofdstukken uit de Bijbel waarin wij God dieper leren kennen. Hier maakt God zijn naam bekend: **'Ik ben die Ik ben.'** Deze naam is een boodschap; hij geeft houvast en hoop.

Deze naam klinkt tegen de donkere achtergrond van Israëls onderdrukking in Egypte. Slaven zijn ze, de Israëlieten. Ver van huis en ver van het beloofde land. Is er in zo'n situatie nog iets wat houvast geven kan? Nee, niet iets, maar Iemand. God ziet naar zijn volk om en zoekt het op. Wat opvalt, is dat Hij verschijnt in vuur (Exodus 3:2). Dat vuur verwijst naar zijn heiligheid. Al komt Hij ons nabij, Hij blijft die Ander, hoog en verheven. Dat vraagt onze eerbied en aanbidding. Mozes begrijpt dat. Maar tegelijk blijkt Hij een God te zijn met een hart. Hij die ver is, is nabij. Hij kán de ellende en onderdrukking van zijn volk niet langer aanzien en grijpt in. Hij ontvouwt zijn reddingsplan en een nieuwe toekomst gloort (Exodus 3:6-8).

Zo komt aan het licht dat God trouw is aan wat Hij begon en beloofde. Niet voor niets klinken de namen van Abraham, Isaak en Jakob (3:6). Aan wat Hij hun gezegd had, houdt God vast. Het is die trouw die doorschijnt in zijn naam. Als mensen vragen: 'Over welke God heb je het?' moet Mozes zeggen: **'Zijn naam is: Ik ben die Ik ben.'** Die naam zegt ons dat God door en door betrouwbaar is. Dus niet zoals de goden grillig en onberekenbaar. We kunnen van Hem op aan. Wat er ook is en wat er ook niet is, Ik ben er. Hij, die zich later

in Jezus opnieuw laat zien. ‘Ik ben,’ zegt Jezus meer dan eens. En Hij zegt het zodat wij weten dat in Hem God Zelf bij ons is. Dichtbij als nooit tevoren. Om mensen te redden die ver van huis zijn gedwaald.

‘Ik ben die Ik ben’ of ‘Ik zal er zijn.’ Dat moet voor Mozes genoeg zijn. Dat is het ook voor ons. Juist op die momenten dat ons leven op de kop staat.

OM OVER DOOR TE DENKEN

Wij hebben een bijbelgedeelte als Exodus 3 nodig. God Zelf komt ons storen in al ons denken, spreken en zingen over Hem.

OM TE LEZEN

Exodus 3:1-14

OM TE BIDDEN

Hemelse Vader, eerbiedig kom ik tot U,
die aan Mozes verscheen in vuur.

Heilige God, die in Jezus ons genadig nabij komt,
ik dank U dat ik mag weten,

dat U zoveel meer en groter bent dan wij wel denken.

Uw naam geeft mij hoop en houvast.

‘Ik ben die Ik ben’ en ‘Ik zal er zijn.’

Ik bid U, geef dat ik U steeds dieper leer kennen,

en leer mij aan uw naam genoeg te hebben,

steeds weer, in alle omstandigheden.

Om Jezus’ wil.

Amen

GOD SPREEKT MET ZIJN VOLK OVER DE WET

Het boek Leviticus is in de Joodse traditie het hart van de Tora, de vijf boeken van de Joodse wet. De hoofdstukken 19 en 20 zijn daarvan op hun beurt weer het hart. Het is gebruikelijk dat Joodse kinderen dit deel van de Tora als eerste uit hun hoofd leren.

Dit centrale gedeelte opent met een oproep tot heiligheid: **‘U moet heilig zijn, want Ik, de HERE, uw God, ben heilig’** (Leviticus 19:2). Maar is niet alleen God heilig? Als in de Joodse synagoge voorgelezen wordt uit de profeet Jesaja: **‘Heilig, heilig, heilig is de HERE’** (Jesaja 6:3), laten de aanwezigen de grond beven met hun voeten om uitdrukking te geven aan het ontzag, de vrees, die de heilige God inboezemt.

Kan een mens ooit heilig als God zijn? Het bijzondere van de bijbelse boodschap is dat Hij ons laat participeren in zijn heiligheid door ons in zijn aanwezigheid te laten verblijven en leven.

We zien dat al in het Oude Testament. Hier in Leviticus heeft het Hebreeuwse woord voor heilig, *qâdosh*, vooral een sacrale betekenis. Heilig is dat wat apart is gezet, dat wat voor God bestemd is. Zo is de sabbat – de zevende dag – heilig. En de tempel.

Maar is ook het volk van Israël niet voor God bestemd? Natuurlijk, maar alleen dan als dat ook uit het spreken, doen en handelen van het volk blijkt. Dit handelen, zowel in de eredienst als in het dagelijks leven, wordt in het boek Leviticus uitvoerig beschreven, met allerlei goddelijke aanwijzingen.

Voor ons, eenentwintigste-eeuwse christenen, is het vaak rauwe kost. We komen vaak moeilijk door dit bijbelgedeelte heen. Maar voor de Joodse lezers staan al deze wetten in het teken van de oproep van de HERE tot zijn volk: **‘Wees heilig!’** En de meest ultieme vorm om aan die goddelijke heiligheid te participeren staat in Leviticus 19:18: **‘Heb uw naaste net zo lief als u zelf.’**

Ook Jezus citeert deze woorden. Hij noemt ze het grootste gebod, dat op gelijke voet staat met **‘Heb de Here, uw God, lief met heel uw hart, met heel uw ziel en met heel uw verstand’** (Mattheüs 22:37). Hij zegt zelfs dat beide geboden op hetzelfde neerkomen.

Maar Jezus citeert ook het openingsvers van Leviticus 19. Hij vervangt echter het woord heilig: **‘Wees volmaakt, zoals ook uw hemelse Vader volmaakt is’** (Mattheüs 5:48). Het woord volmaakt kan misschien wel het beste vertaald worden met **‘uit één stuk’** of **‘onverdeeld’**.

Heilig is allereerst datgene wat aan God is toevertrouwd, dat wat voor Hem bestemd is, het sacrale. Dat geldt dus voor het Joodse volk, en later ook voor de kerk. Paulus noemt de christenen niet voor niets 'heiligen' (zie bijvoorbeeld Handelingen 9:13 en 1 Korinthiërs 16:1). Wij zijn door God uitgekozen en voor Hem bestemd.

In ons spreken, doen en handelen, zijn wij opgeroepen om ook moreel heilig te zijn: onverdeeld, uit één stuk. Het leuke is dat de Nederlandse taal dat heeft overgenomen: het woord heil is verwant met het woord heel. Als iets heel is en geen gebrokenheid kent, is het heilig. In Christus heeft God onze gebrokenheid immers ongedaan gemaakt. Hij heeft ons daardoor geheiligd en door Hem mogen wij aan Gods unieke heiligheid deelhebben. Dat ons spreken, doen en handelen daarvan getuige moge zijn.

OM OVER DOOR TE DENKEN

Gelovigen hebben de heiligheid van God zelf ontvangen: zij zijn ongevraagd, uit Gods genade, door Hem geheiligd. Hoe kan die ontvangen heiligheid vrucht dragen in je eigen leven, in je spreken, doen en handelen?

OM TE LEZEN

Leviticus 19:1-18

OM TE BIDDEN

Heilige God,

U hebt aan het volk Israël getoond wie U werkelijk bent:
een God die trouw is, die liefheeft, die met zijn volk mee trekt.

U hebt in Jezus van Nazareth

opnieuw en op unieke en definitieve wijze
getoond wie U werkelijk bent:

een God die niet slechts liefheeft, maar die in Zichzelf pure, schenkende Liefde is,

een God uit één stuk, onverdeeld.

U heeft ons in Christus tot heiligen gemaakt.

U laat ons deelgenoot zijn van uw heiligheid.

Help ons wanneer ons spreken, doen en handelen
niet aan onze roeping en ons wezen voldoen.

Laat ons groeien in levend, sprekend en handelend geloof,
vanuit uw heiligheid, en op U gericht.

Amen